

Korrastatud jääksood  
muutuvad soodsaks elupaigaks ka selgrootutele  
(esialgsed tulemused)

Kaarel Sammet (EMÜ PKI)

Edgar Karofeld (TÜ ÖMI)

# Veidi taustainfot

Eesti rabade selgrootute fauna on mõõdukalt hästi uuritud:

**1920-ndad:** A. Dampf

**1950-ndad:** J. Vilbaste, A. Vilbaste, H. Haberman ja V. Maavara

Hiljem veel mitmeid artikleid ja lõputöid

On ka mõned tööd korrastatud rabade faunast Põhjamaadest, Saksamaalt ja Poolast (keskendudes ühele seltsile)







Tässi jääksoo ~ 30 aastat pärast turba kaevandamise lõppu ja enne korrastamist, aprill 2012



Korrastatud jääksoo osa, mai 2012 (põhuga kaetud turbasamblafragmendid)



Korrastatud jääksoo osa septembris 2013



# Uuringu idee

Varem on Eestis uuritud taimestiku taastumist ja kasvuhoonegaaside emissioone korrastatud jääksoodest.

Samas pole Eestis (ega ka mujal) uuritud rabade taastamise katsete mõju selgrootutele hõlmates paljusid **erinevaid selgrootute rühmi**.

Tahtsime korrastatud Tässi jääksool ja selle korrastamise doonorlaks olnud Soosaare rabas tehtud uuringutega selgitada, kas veetaseme ja taimestiku looduslikumaks muutumisel asustavad jääksood taas ka putukad ja muud selgrootud, sh rabadele iseloomulikud.

# keda uurida? võimalikud indikaatorid

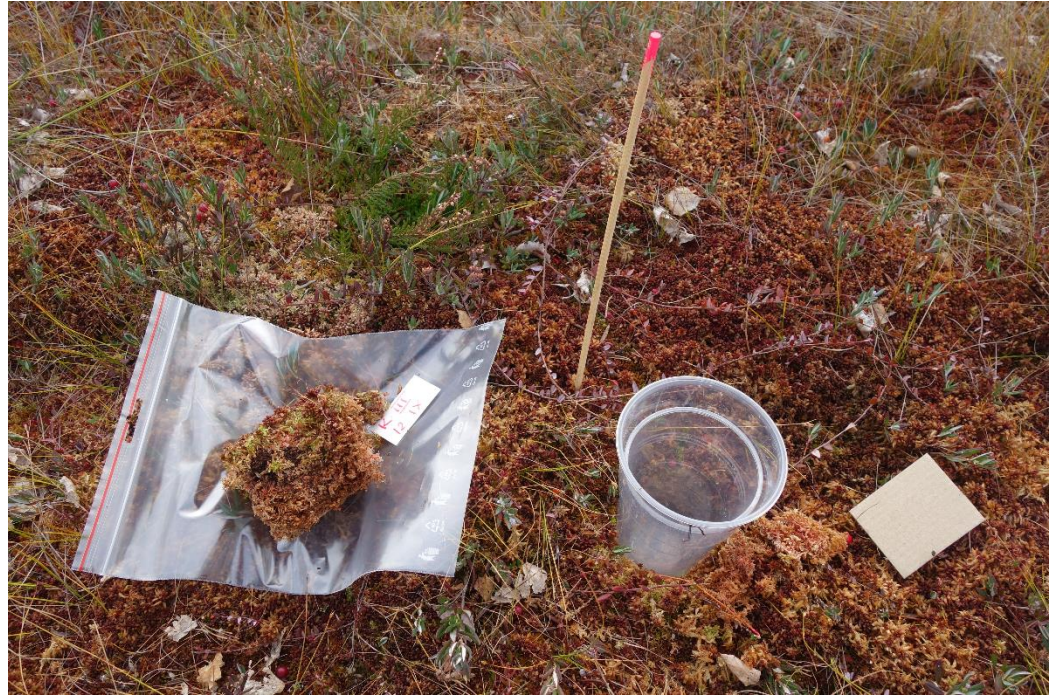
**mikrolüljalgsed** (alla 2 mm,  
lennuvõimetud: lestad,  
ebaskorpionid,  
hooghännalised)

**lennuvõimetud makrolüljalgsed**  
(üle 2 mm: ämblikud,  
jooksiklased, koibikud, sada- ja  
tuhatjalgsed)

lennuvõimelised vee-eluliste  
vastsetega putukad



# Metoodika

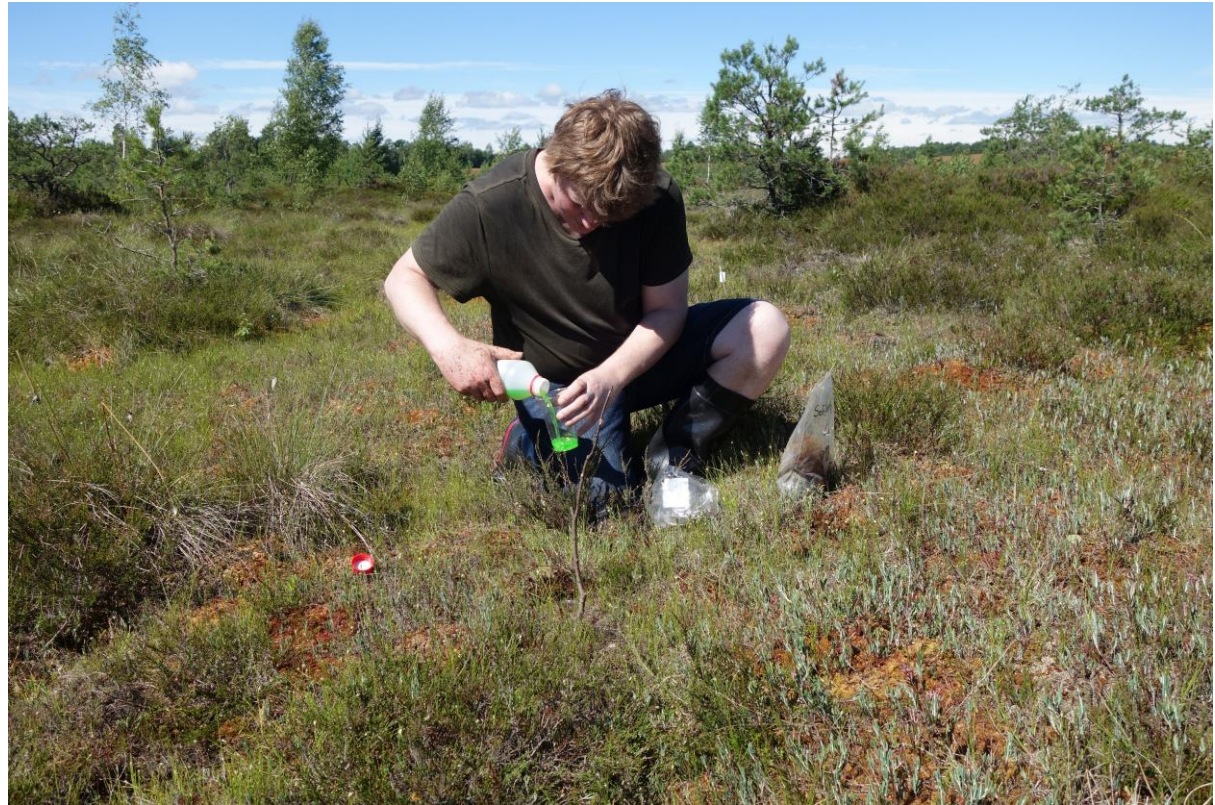


Panime üles 4-6 standardset pinnasepüünist ala kohta, kolmeks nädalaseks perioodiks (kokku 48 proovi) nii korrastatud kui korrastamata jääsoost ja võrdluseks Soosaare doonoralt juulist septembrini 2022

Mikrolüljalgsete uurimiseks võeti kokku 30 proovi ca 5 cm paksusest pinnakihist ja ekstraheeriti loomad Tullgreni aparraadi (termoeklektori) abil

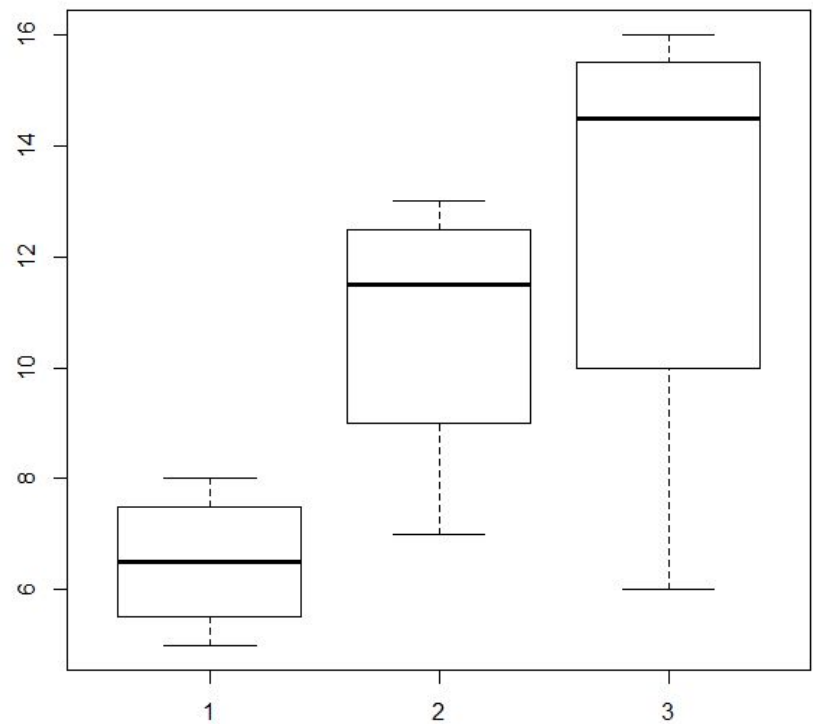
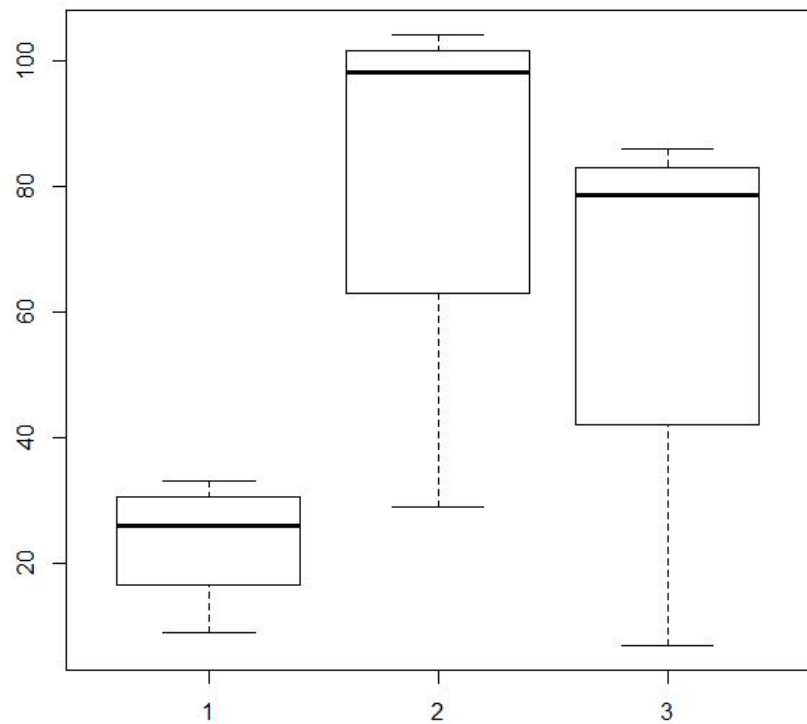


# metoodika



# makrolüljalgsed uuritud proovides: isendeid ja liike

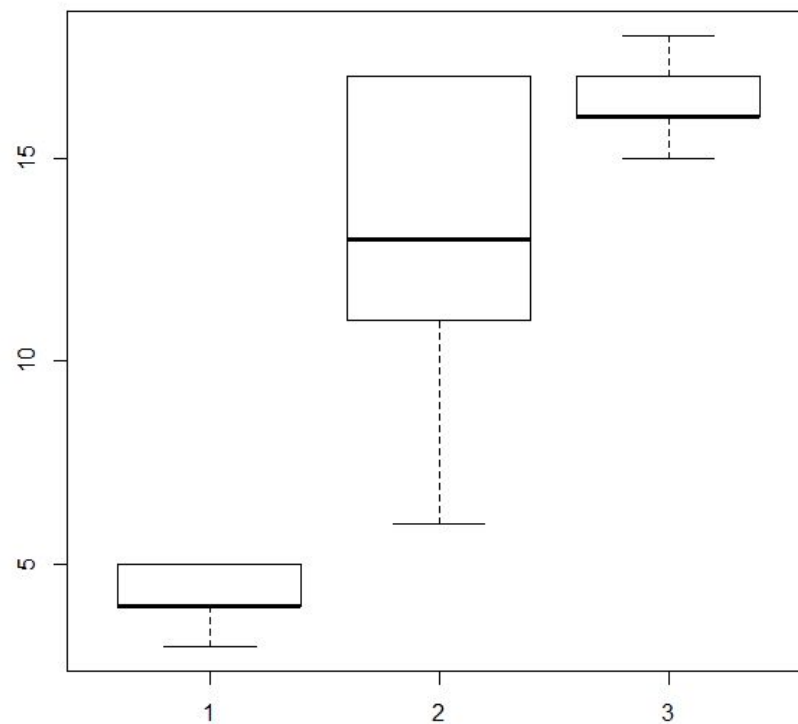
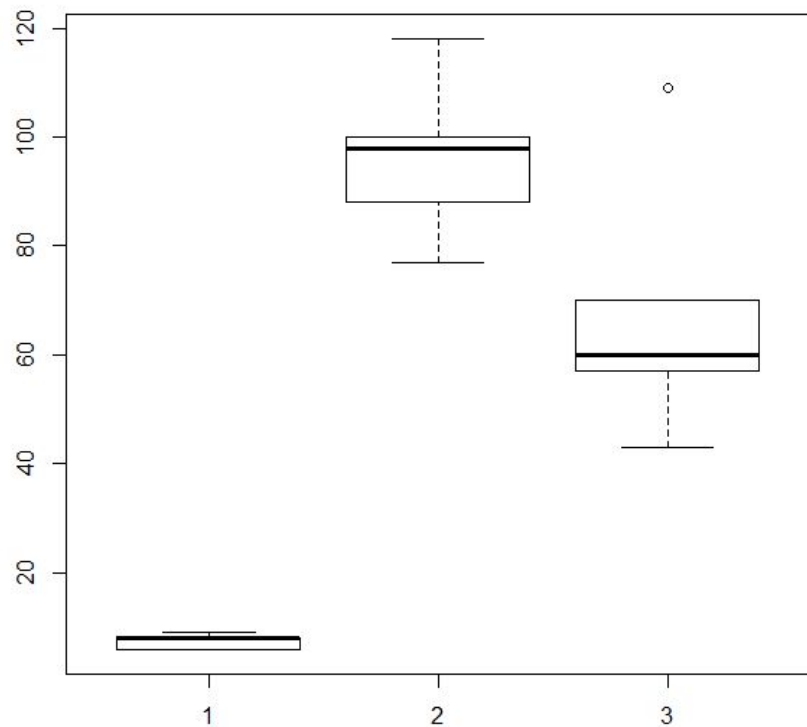
(1. jääsoo, 2. korrastatud, 3. doonorala)



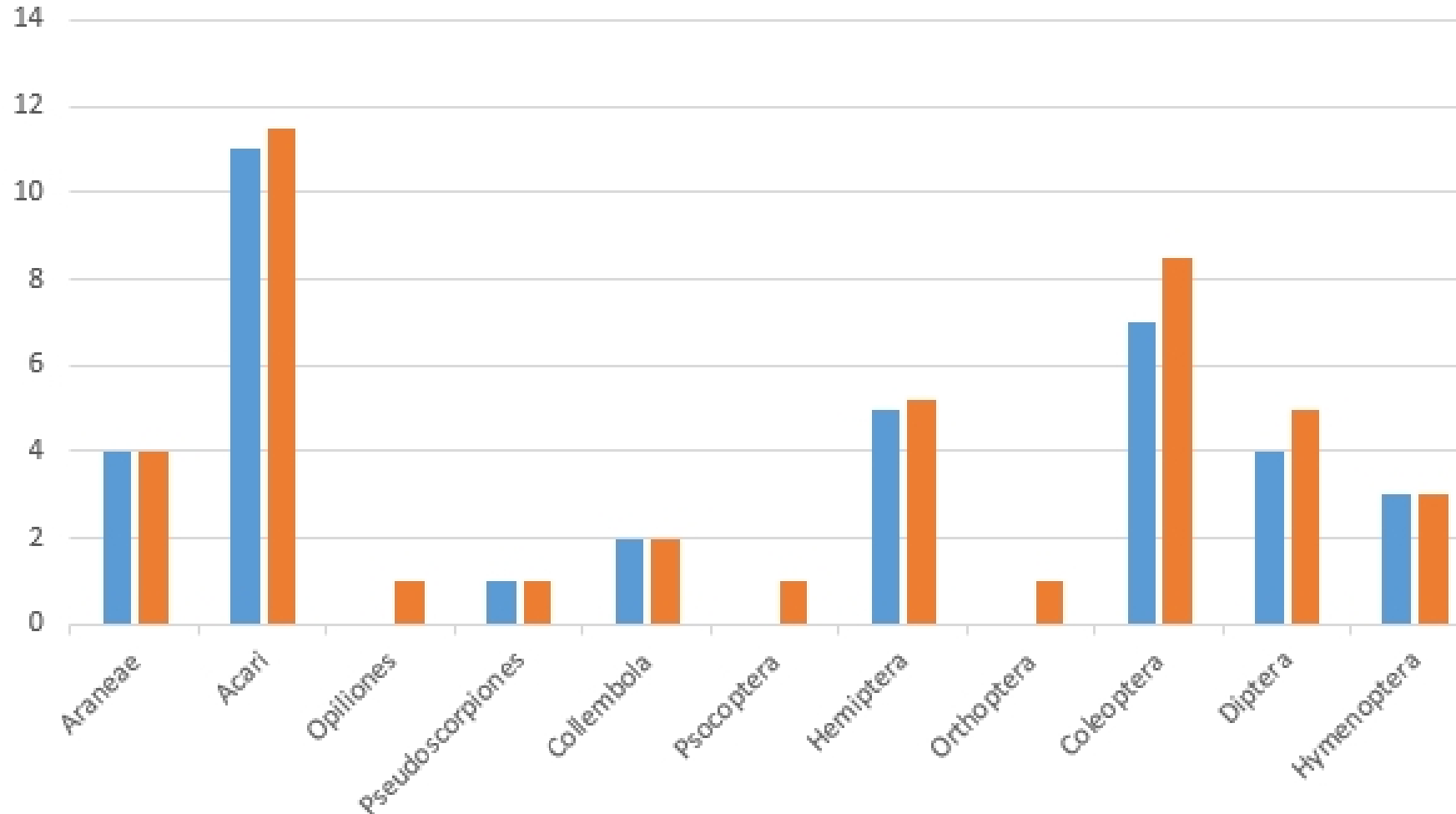


# mikrolüljalgsed uuritud proovides: isendeid ja liike

(1. jääsoo, 2. korrastatud, 3. doonorala)



# lüljalgsete liike korrastatud ja doonoratal seltside kaupa: korrastatud ja doonoratal



# Erinevad loomarühmad taastuvad erievnalt!

**Mikrolüljalgsed:** taastatud alal isegi veidi arvukamad kui doonorlal, aga liigirikkus väiksem (samas, liigiline koosseis kattuv)

**Makrolüljalgsed:** samuti taastatud alal arvukamad kui doonorlal, kuid see on teatud paari tugevasti domineeriva (raba spetsialisti) suure arvukuse tulemus (pildil jooksiklane *Agonum ericeti*)

Taastamata jääksoo: nii arvukus kui liigirikkus ootuspäraselt madalad, rabale spetsiifilised liigid puuduvad



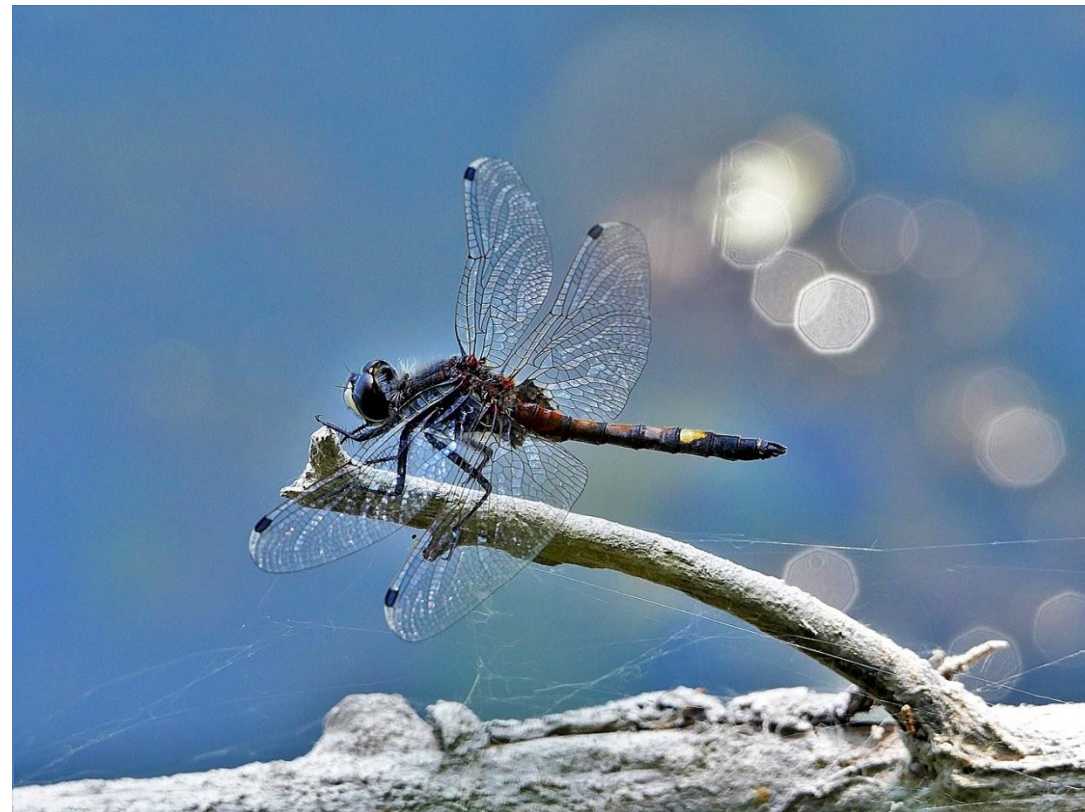


# lendavad putukad...

vees elavaid/elavate vastsetega makrolülijalgseid uuriti 2015 (Henn Timm), 2022 uuringut korrata ei õnnestunud (põuane suvi)

lendavana vaadeldi 4 liiki kiile, palju päevaliblikaid suve teisel poolel - mõlemad eelkõige toitumas teistest lendavatest putukatest või kanarbikuõitel, **otsest seost taastatud alaga pole**

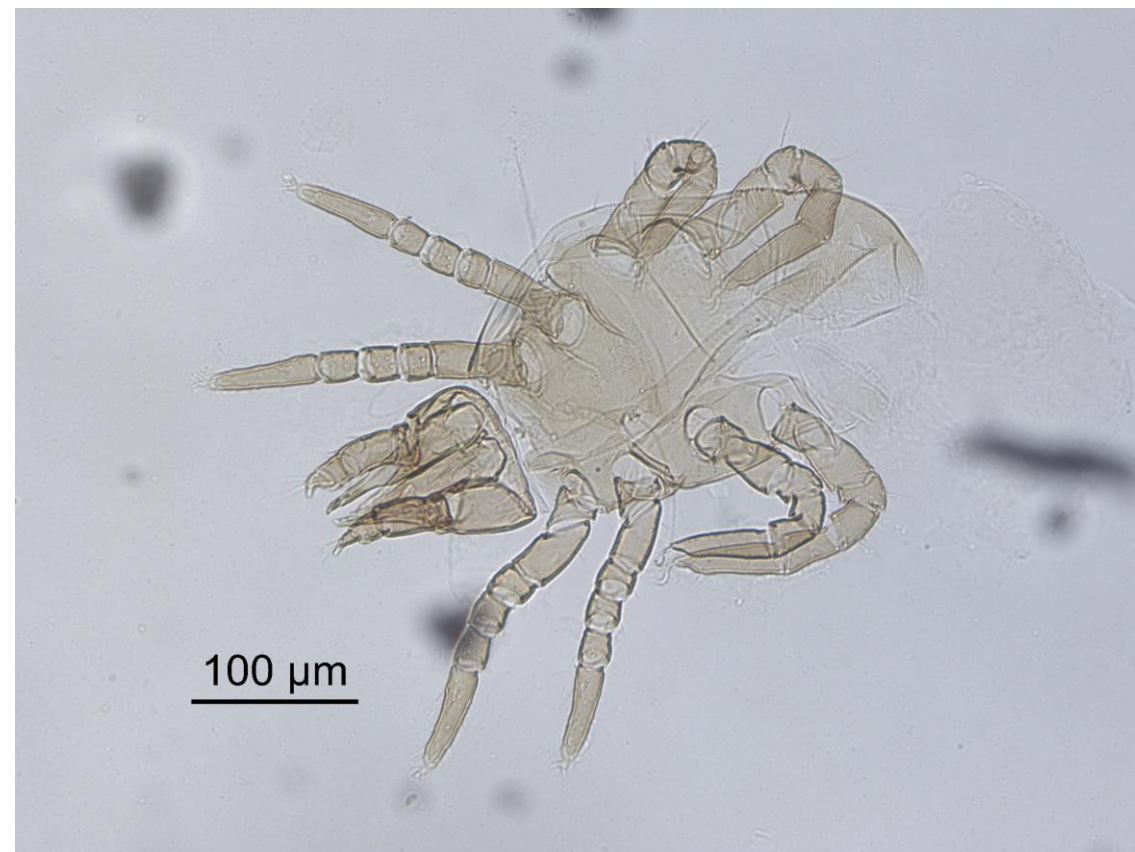
(Foto R. D. Brecher)



# huvitavaid leide ja Eestile uusi liike

sarvlestaline *Tectocepheus tenuis*

imilestaline *Parabonzia  
sphagnicola*



# Erinevused erineva liikumisvõimega loomade kooslustes

Mikrolüljalgsed on väga väheliikuvad - ilmselt toodi doonoralt taimefragmentidega kaasa ja enamused suutis uues kohas ellu jääda

makrolüljalgsed võib-olla osaliselt samuti, kuid paljud on arvatavasti korrastatud alalale aktiivselt levinud

mõnede liikidele võib korrastatud ala olla liiga väikeseks elupaigalaiguks keset ebasoodsat ala?



Täna n kuulamast!